

VETERINAAR-JA TOIDUAMET
PEADIREKTOR

KÄSKKIRI

TALLINN

25. jaanuar 2007 nr 114

2007.aasta riikliku loomatauditõrje programmi kinnitamine

Loomatauditõrje seaduse paragrahvi 43¹ lõike 2 alusel:

1. Kinnitan "Riikliku loomatauditõrje programmi 2007 aastal" (lisatud)
2. Loomatervishoiu- ja loomakaitseosakond koostab riikliku loomatauditõrje koondprogrammi alusel loomatauditõrje programmid maakondade veterinaarkeskustele ning edastab need e-maili teel.
3. Täiendavad uuringud tuleb eelnevalt kooskõlastada Veterinaar- ja Toiduametiga
4. Plaanilised proovid võetakse ja saadetakse laboratooriumi ajavahemikus 10. jaanuar 2007 kuni 30. november 2007.
5. Iga kord enne proovi(de) saatmist mikrobioloogiliseks või virooloogiliseks uurimiseks teavitab proovi võtja sellest Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi üks tööpäev ette.
6. Proovide saatja vormistab ja saadab koos proovidega Veterinaar- ja Toidulaboratooriumile tema poolt allkirjastatud proovide kaaskirja. Proovide kaaskiri vormistatakse loetavalt Veterinaar- ja Toidulaboratooriumi või Veterinaar- ja Toiduameti ametlikul kaaskirja blanketil.
7. Proovid peavad olema identifitseeritavad ja seostatavad kaaskirjal oleva tähistusega.
8. Proovide saatmisel laboratooriumisse koondproovidenä ei tohi ühte koondproovi koondada erinevate lautade ja majapidamiste proove. Kaaskirjal peab olema eristatavad laut (tootmisüksus) ja majand (majapidamine), kust proovid pärinevad
9. Proovid pakendatakse lekkekindlasse pakendisse ning saadetakse laboratooriumisse viisil, et oleks tagatud proovide säilimiseks vajalik temperatuur.

Ago Pärtel
Peadirektor

Teadmiseks: Maakondade veterinaarkeskused; Veterinaar- ja Toidulaboratoorium

RIIKLIK LOOMATAUDITÕRJE PROGRAMM 2007 AASTAL

I Diagnostilised uurimised

1. VEISED

1.1 Veiste tuberkuloos

- 1.1.1 Kõik üle 6 nädalased veised (v. a. nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale) intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust. **(uurimiste arv 220867)**
- 1.1.2 Tuberkuliinile reageerinud veiste hulgast tehakse bakterioloogiline külv lümfisõlmedest tekitaja määramiseks **(uurimiste arv: 30*)**

1.2 Veiste brutselloos

- 1.2.1 Uuritakse bakterioloogiliselt aborteerunud looteid. **(uurimiste arv: 30*)**
- 1.2.2 Kõik üle 12 kuused veised uuritakse seroloogiliselt (v.a. nuumpullid eraldi asuvates epidemioloogilistes üksustes, keda ei kasutata aretuses ning kes viiakse peale üleskasvatamist tapale). intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust Lehmade uurimine viiakse läbi seroloogiliselt (ELISA) leukoosi uurimiseks saadetud piimaproovidest **(uurimiste arv: 112435)**, ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) **(uurimiste arv: 50624)**
- 1.2.3 Kunstliku Seemenduse Keskuse (KSK) pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) **(uurimiste arv: on arvestatud vereproovide koondarvus)**

1.3 Veiste enzootiline leukoos

- 1.3.1 Kõik üle 24 kuused veised uuritakse seroloogiliselt intervalliga, mis ei ületa 12 kuud eelmisest uuringust Lüksilehmad uuritakse seroloogiliselt piimaproovidest (ELISA) **(uurimiste arv:112435)**, ülejäänud veiseid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) **(uurimiste arv:22842)**
- 1.3.2 KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (ELISA) **(uurimiste arv: on arvestatud vereproovide koondarvus)**

1.4 Leptospiroos

KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest (mikroaglutinatsiooni reaktsiooniga (MAT)) kaks kord aastas **(uurimiste arv: 500)**

1.5 Trihhomonoos

KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) (**uurimiste arv:200**)

1.6 Veiste kampülobakterioos

KSK pullide spermat uuritakse üks korda aastas (mikrobioloogiline külv spermast tekitaja määramiseks) (**uurimiste arv: 200**)

1.7 Klamüdioos

KSK pullide spermat või prepuutsiumi nõret uuritakse üks kord aastas (tekitaja määramine spermas või prepuutsiaalnores). (**uurimiste arv: 200**)

1.8 Veiste viirusdiarröa

KSK pullid uuritakse seroloogiliselt vereproovidest üks kord aastas. (viiruse isoleerimine rakukultuuris (mikroperoksüdaas test) seerumist või viiruse antigeeni määramine leukotsüütides (Ag- ELISA) (**uurimiste arv 200**)

1.9 Veiste nakkav rinotrahheiit

KSK pullide spermat uuritakse üks kord aastas viiruse isoleerimiseks. (**uurimiste arv: 200**)

1.10 Veiste paratuberkuloos

1.10.1 KSK pullid uuritakse seroloogiliselt (ELISA) üks kord aastas. (**uurimiste arv: 250**)

1.10.2 Kogutakse kudede proove ja koproproove bakterioloogilise külvi tegemiseks tekitaja määramiseks (diagnoosi täpsustamiseks) (**uurimiste arv:10***)

1.11 Veiste spongiformne entsefalopaatia

1.11.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrPRes) määramiseks uuritakse:

- a) kõigi üle 24 kuu vanuste lõpnud või hädatapetud s.h. hädatapetud, kuid mitte inimtoiduna tarbimiseks mõeldud, haigena tapetud või BSE riskiriikidest pärinevate veiste piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE)
- b) kõigi inimtoiduks tapetud üle 30 kuu vanuste veiste piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE) (punktides a ja b toodud uurimiste arv **riigis kokku: 33 000**)

1.11.2 Järelevalveametniku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel BSE kahtlaseks tunnistatud veise aju uuritakse histopatoloogilise (**uurimiste arv 20**) ja immuunohistokeemilise meetoditega (**uurimiste arv: 20***)

1.11.3 Esmase kiirtestiga kahtlaseks või positiivseks osutunud loomade aju uuritakse teist korda Prionics Western Blot testiga (**uurimiste arv: 20***)

1.12 Salmonelloosid

Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 7. jaanuari 2002. a määruses nr 1 "Põllumajandusloomade salmonellooside tõrje eeskiri¹" sätetstatule (**proovide arv: 1263**)

1.13 Verotoksiline E. coli O157

1.13.1 Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks piima tootvatest loomakasvatustehetetest, kus on üle 100 lehma, igast ettevõttest 4 proovi (**proovide arv: 218**)

1.13.2 Bakterioloogilise uuringu positiivsed tüved uuritakse PCR meetodiga
(uurimiste arv: 5)

2.SEAD

2.1 Sigade tuberkuloos

Aretus-ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse allergiliselt vastavalt allpooltoodud tabelile. (uurimiste arv: 2432)

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
1 – 30	kõik
31 -40	31
41-60	38
61 - 80	42
81 - 100	45
101 –150	50
151 - 200	51
201 - 250	52

Antud skeemi kohaselt tuberkuliniseerides on 5%-ne haiguse levimus karjas avastatav 95% -se tõenäosusega.

- 2.1.1 KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse allergiliselt üks kord aastas
(uurimiste arv: lisatud sigade tbc üldarvule)
- 2.1.2 Tuberkuliinile reageerinud sigade hulgast tehakse bakterioloogiline külv
lümfiõlmedest tekitaja määramiseks (uurimiste arv: 20*)

2.2 Brutselloos, leptospiroos, sigade klassikaline katk, sigade vesikulaarhaigus, Aujeszky haigus, viirus-(transmissivne) gastroenteriit, reproduktiiv-respiratoorne sündroom (PRRS), nakkav atroofiline riniit

- 2.2.1 Aretus-ja tõufarmide põhikarja sigu uuritakse seroloogiliselt, kogudes proove vastavalt allpooltoodud tabelile (uurimiste arv: 1060)

Emiste arv üksuses	Uuritavate loomade arv
10-14	7
15-20	10
21-30	11
31-60	12
61-100	13
100 ja rohkem	14

Antud skeemi kohaselt uurides on 5%-ne haiguse levimus karjas avastatav 50% -se tõenäosusega.

- 2.2.2 KSK ja paarituses kasutatavad kuldid uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas
(uurimiste arv: punktis 2.2.1)

2.2.3 1%-lt tapasigadelt kogutakse seroloogilised proovid punktis 2.2 loetletud haigustele (välja arvatud sigade vesikulaarhaigus, brutselloos, leptospiroos ning nakkav atroofiline riniit) (**uurimiste arv: 4037**)

2.3 Sigade katk

Lisaks punktis 2.2 toodud uuringutele testitakse seroloogiliselt (ELISA) sigade klassikalise katku suhtes 2% riigis kütitud metssigadest (**uurimiste arv: 100**)

2.4 Sigade mükoplasmoos

Aretus- ja tõufarmide, kus ei vaksineerita sigu mükoplasmoosi vastu, põhikarja sigu uuritakse seroloogiliselt (ELISA) (**uurimiste arv: 247**)

2.5 Salmonelloosid

Kogutakse koproproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 7. jaanuari 2002. a määruses nr 1 "Põllumajandusloomade salmonellooside tõrje eeskiri¹" sätestatule (**uurimiste arv: 530**)

3.HOBUSED

3.1 Infektsioosne aneemia

Sugutäkkud ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (KSR) (**uurimiste arv: 1102**)

3.2 Malleus

Sugutäkkud ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (KSR) (**uurimiste arv: 1102**)

3.3 Kargtaud

Sugutäkkud ja -märad uuritakse seroloogiliselt enne paaritushooaja algust (IDR) (**uurimiste arv: 1102**)

4. LAMBAD; KITSED

4.1 Nakkuslik epididümiit

Aretus- ja tõufarmide põhikarja jäärad uuritakse seroloogiliselt üks kord aastas (KSR) (**uurimiste arv: 128**).

4.2 Brutselloos

Aretus- ja tõufarmide põhikarja lambaid uuritakse seroloogiliselt vastavalt allpooltoodud tabelile (**uurimiste arv: 2151**)

Põhikarja lammaste arv	Uuritavate loomade arv
1 – 30	kõik
31 -40	31
41-60	38
61 - 80	42

81 - 100	45
101 - 150	50
151 - 200	51
201 - 250	52
251 - 300	54
301 - 400	55
401 - 500	56

Antud tabeli kohaselt uurides on 5%-ne haiguse levimus karjas avastatav 95% -se tõenäosusega

4.3 Skreipi

4.3.1 Aju proteaas-resistentse proteiini (PrPRes) määramiseks uuritakse:

a) kõigi inimitoiduks tapetud üle 18 kuu vanuste lammaste ja kitsede piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE)

b) üle 18 kuu vanuste lõpitud või mitteinimitoiduks tapetud lammaste ja kitsede piklikaju proovid (Bio-Rad TeSeE) (punktides a ja b toodud loomade **uurimiste arv riigis kokku : 2200**)

4.3.2 Järelevalveametniku poolt looma kliiniliste tunnuste alusel skreipi kahtlaseks tunnistatud veise aju uuritakse histopatoloogilise (**uurimiste arv 20**) ja immuunohistokeemilise meetoditega (**uurimiste arv: 20***)

4.3.3 Esmase kiirtestiga kahtlaseks või positiivseks osutunud loomade aju uuritakse teist korda Prionics Western Blot testiga (**uurimiste arv: 20***)

4.3.4 **PrP geeni genotüüpide määramiseks** võetakse vereproovid (täisveri!) lammaste aretus- ja tõukarjast kõikidelt aretuseks kasutatud ja aretuseks kavandatavatel jääradel enne paaritushooaja algust. Uurimisele kuuluvate loomade nimekirjad koostab ElaS. Uurimisi teostab EMÜ veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituudi geneetikalaboratoorium. (**uurimiste arv 429**)

4.4 Maedi-Visna

Aretus ja tõufarmide põhikarja lambaid uuritakse seroloogiliselt (IDR) (**uurimiste arv: 2049**)

5. LINNUD

5.1 Tuberkuloos

5.1.1 Aretuskanalates uuritakse allergiliselt 10% üle kahe aasta vanustest sugulindudest aasta jooksul

5.1.2 5.1.2 Tuberkuliinile reageerinud lindude hulgast tehakse bakterioloogiline külv muutustega siseorganitest tekitaja määramiseks (**uurimiste arv: 10**)

5.2 Lindude salmonelloosid

5.2.1 Kogutakse kopro-, kloaagitampooni või soki proove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 7. jaanuari 2002. a määruses nr 1 "Põllumajandusloomade salmonellooside tõrje eeskiri¹" sätetatele.

(**uurimiste arv: 6392**)

5.2.1 Pulloroosile uuritakse 10 % sugukarja lindudest veretilgaaglutinatsiooni meetodil (**uurimiste arv: 6000**)

5.3 Newcastle haigus

- 5.3.1** Uuritakse seroloogiliselt vereseerumist (ELISA,HAI) 0,5 % munakanade tootmiskarjade ning muna- ja lihakanade sugukarjade lindudest. (**uurimiste arv: 2928**)
- 5.3.2** Kogutakse organproove viiruse isoleerimiseks kanaembrüotes (**uurimiste arv 50***)

5.4 Lindude gripp

- 5.4.1** Teostatakse seroloogiline uuring (ELISA, HAI). VTL poolt võetakse valim Newcastle'i haiguse uurimiseks toodud proovidest (lindude gripi suhtes uuritakse iga kolmas laekunud proov) Lisaks eelpooltoodule kogutakse vastavalt Euroopa Komisjoni otsuses 06/II/2006 sätestatule proove muudest linnukarjadest hulgal, mis võimaldab 95% tõenäosusega avastada ehitises vähemalt ühe nakatunud linnu juhul, kui lindude gripi levimus on 30% (s.t. igast ehitisest kogutakse proov 9 linnult) (**uurimiste arv: 995**)
- 5.4.2** Teostatakse loomaia lindude seroloogiline uuring vereseerumist (HAI) enne ja pärast lindude gripi vastu vaktsineerimist (**uurimiste arv: 70**)
- 5.4.3** Kütitud või püütud metslindudelt kogutakse kloaagi –tampooniproove virooloogiliseks uurimiseks (eelistatavalt sügisesel rändeperioodil, 70% proovidest veelindudelt, 20% kaldalindudelt 10% muudelt metslindudelt.) Ühe liigi ulatuses võib kokku koguda koondproovi kuni viielt linnult. (**uurimiste arv: 143**)
- 5.4.4** Kogutakse organproove viiruse isoleerimiseks kanaembrüotes (**uurimiste arv: 50**)

6. Kalad

6.1 Lõhilaste infektsioosne aneemia (ISA)

Viiruse isoleerimine (**5 kondproovi**)

6.2 Viiruslik hemorraagiline septitseemia (VHS) ja kalade vereloomeorganite infektsioosne nekroos (IHN)

Viiruse isoleerimine (**40 koondproovi**)

6.3 Karpkala kevadvireemia (SVC)

Viiruse isoleerimine (**6 koondproovi**)

II Loomakasvatuseettevõtte kontroll

1. Kõik loomakasvatuseettevõtted (s.h. piima tootvad ettevõtted) kontrollitakse ja kontrolli tulemused fikseeritakse vastaval aktivormil üks kord aastas.

III Söötade uurimine

1. Salmonella spp.

Kogutakse söödaproove bakterioloogiliseks külviks tekitaja määramiseks vastavalt Põllumajandusministri 7. jaanuari 2002.a määruses nr 1 "Põllumajandusloomade salmonellooside tõrje eeskiri" sätestatule
(uurimiste arv: 115)

2. Loomne proteiin

2.1 Vastavalt Veterinaar-ja Toiduameti (VTA) ja Taimetoodanguinspektsiooni vahel sõlmitud koostöölepingule ning VTA koostatud riskianalüüsile kogutakse pisteliselt proove uurimisele loomse proteiini sisalduse suhtes **(uurimiste arv: 360)**

2.2. Täiendavalt uuritakse loomakasvatusevõttes söötasid loomse proteiini sisalduse suhtes juhul, kui kahtlustatakse loomse proteiini väärkasutamist söödas **(uurimiste arv 100*)**

IV Vaktsineerimised

1. Marutaud

1.1. Profülaktiliselt kõik koerad ja kassid vastavalt Põllumajandusministri 20. novembri 2000. a määruses nr 65 "Marutaudi tõrje eeskiri" sätestatule.

1.2. Põllumajanduslooma(de) kohustuslik vaktsineerimine ohustatud loomakasvatusevõttes (ehitises) juhul, kui mõni loom antud ehitises on olnud otseses kontaktis marutaudi haige või marutaudikahtlase loomaga.

---

*Uurimised tuleb eelnevalt kooskõlastada VTA ja VTL-ga

